Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

NGÀY THỨ NĂM 13 JUILLET 1933 — MỖI SỐ : 0$06 — NĂM THỨ 26 — SỐ 4434

LỤC TỈNH TÂN VĂN

CHỦ-NHƠN : NGUYỄN-VĂN-CỦA

Mua báo xin trả tiền trước cho ông Nguyễn-văn-Của.
Gởi bài vở cho ông Lâm-văn-Ngọ.

XUẤT BẢN HẰNG NGÀY

BÁO-QUÁN : 57, Rue Lucien Mossard — SAIGON

Dây thép tắt : LUCTINH — Dây thép nói : 203

CHỦ-NHIỆM : LÂM-VĂN-NGỌ

Thay mặt cho tòa báo bên Pháp-Quốc
COMPTOIR INTERNATIONAL DE PUBLICITÉ
9, Rue Tronchet PARIS (VIIIe)

A1976

Ngỏ cùng độc-giả L. T. T. V.

Báo Lục-Tỉnh-Tân-Văn, năm thứ hai-mươi, già hơn các báo. Từ hai-mươi năm nay, có thêm trương thì có, chớ hình dạng không đổi, trước sao sau cũng vậy. Tới thời-đợi nầy, thời-đợi mới, người mới, vật mới, mà tờ L. T. T. V. vẫn không mới, tự nhiên độc-giả không vui, mới có lời phiền trách. Muốn đặng lòng độc-giả, tờ L. T. T. V. mỗi ngày mỗi sửa đổi lần lần.

Sự sửa đổi ấy, báo L. T. T. V. tự khiêm, không hề đánh trống đánh chiên gì nói tiếng cho ai nghe tất cả. Nhờ các bạn đồng-nghiệp như báo Saigon, Đuốc-Nhà-Nam có lòng hào hiệp, phô-trương dùm vậy thôi. Nhờ vậy mà L. T. T. V. đặng thêm nhiều độc-giả. Ấy là dấu L. T. T. V. đặng lòng người yêu. Biết bao nhiêu thơ ở lục-châu gởi đến phong tặng Báo L. T. T. V. há dám vô lễ mà chẳng tỏ lời cám ơn các bạn đồng-nghiệp và độc-giả có lòng chiếu cố lắm sao ? Thật thì báo L. T. T. V. rất thâm cảm thạnh tình. Vì ân thâm ấy, báo L. T. T. V. còn có lời kính tỏ cùng độc-giả :

« Báo L. T. T. V. chẳng phải sửa đổi vậy thôi, mà hãy còn lo chấn-chỉnh cách nào cho vừa ý độc-giả ; cũng vì, hiện nay, nhà báo có thêm nhiều tay lịch duyệt nghề làm báo.

Thành ra báo L. T. T. V. hiện nay nhiều tay viết, mỗi số có nhiều bài luận về các vấn-đề tối trọng theo thời, có mục văn-chương, có nhiều tin-tức. Không những tin-tức về thời-sự nội cõi Đông-pháp nầy thôi, L. T. T. V. cũng hằng đem tin-tức ngoại bang với chuyện lạ xảy ra trong hoàn-vỏ. Thế mà nhà báo L. T. T. V. cũng chưa chịu ngừng, hằng bữa hằng lo sửa sang thêm nữa.

Thoản lại báo nào cũng vậy, mạnh-yếu, hay-dở, còn mất cũng nhờ độc-giả. Độc giả đông, thì báo mới mạnh. Báo mạnh mới có sức mở mang, thì không bao giờ mà dở. Báo L. T. T. V. bây giờ có sức mở mang, thêm nhiều trang nhiều mục là nhờ có số độc-giả thêm nhiều.

Vậy báo L. T. T. V. nhơn lấy dịp, xin độc-giả chư tôn có lòng yêu-mến L. T. T. V. ra sức cổ-động thêm dùm, cho số độc-giả càng bữa càng tăng, báo càng ngày càng thạnh. Đặng vậy, ân nguyện khắc cốt minh tâm. Bổn-báo đồng-nhân thệ một lòng lo, dầu phải thức nửa đêm, dậy gà gáy, cũng không sờn tất dạ.

L. T. T. V.

Trung huê cải chánh

Từ ngày Hoàng-Phu lãnh mạng Chánh-phủ Nam-kinh sang Đường có hội bàn cùng mưu sĩ Nhựt và phê tờ đình chiến cho hai nước bãi binh, từ ấy chí những nay không còn nghe thêm một lần gì nói về chuyện Trung-huê Nhựt bổn, chỉ nghe Phùng-ngọc-Tường hiệp Điền-tích-Sơn dấy binh nơi Sát-cáp-nhĩ. Ngoài thì cáo rao rằng dấy nghĩa binh thối Nhựt, kỳ trung phá Tưởng-giới-Thạch rứa hơn. Muốn cho an, Hoàng-Phu phải sang Sát-cáp-nhĩ tính với Phùng, chịu đem Phùng về Nam-kinh, lãnh bộ, dự lo việc nước. Ngoài vụ Phùng-ngọc-Tường, cũng còn nghe Tưởng-giới-Thạch đã binh vướng Giang-tây lo trừ cộng-sản. Có Bạch-sùng-Hi Quảng-tây chịu đem binh giúp Tưởng. Trừ một mình Quảng-đông không chịu giúp, vì Chánh-phủ Quảng-đông bất bình Chánh-phủ Nam-kinh về sự phê tờ đình chiến với Nhựt. Quảng-đông kích bác Tưởng-giới-Thạch một cách dữ dội, cáo Tưởng-giới-Thạch bán nước bán dân. Tuy dữ vậy mà ít ngày rồi cũng êm, không nghe chi nữa.

Tới đến đây, lại nghe Trung-huê cải chánh. Sự cải-chánh ấy cũng bởi Quảng-đông mà ra, vì Quảng-đông không phục cách lập phủ Dân-quốc của Tôn-dật-Tiên sáng tạo. Nói là Quảng-đông bất phục, mà ai đứng làm đầu đó chớ? May ai khác hơn họ Tôn. Phải biết từ Tôn-dật-Tiên qui vị rồi, thì con vợ là Tống-khánh-Linh con là Tôn-Khoa. Dân Quảng-đông có tùng phục ai hơn nhà họ Tôn. Cho nên Quảng-đông tuy là tỉnh thành của Trung-huê Dân-quốc mà xem kỹ chẳng khác nào đất của họ Tôn truyền để.

Chánh-phủ Quảng-đông ở tay bà Tống-khánh-Linh với Tôn-Khoa cầm giềng mối. Quảng-đông không bao giờ thuận với Namkinh, chỉ vì bà Tôn-dật-Tiên với con là Tôn-Khoa không thuận với Tưởng-giới-Thạch ; dầu rằng em ruột bà Tống-khánh-Linh là vợ Tưởng-giới-Thạch. Ngoài ra còn có em trai của bà đang chức Tài chánh bộ-trưởng tại phủ Namkinh. Còn ai không nói Tôn Tưởng nhứt gia. Thế mà nghịch nhau là nghịch nỗi gì? Có kẻ hỏi nghịch bề ngoài mà che miệng thế hay là nghịch bề trong? Theo tôi, tôi chẳng hề tưởng họ Tôn với họ Tưởng nghịch nhau. Như việc cải chánh nầy đây, Tôn-Khoa làm đầu, nấy cho Ngô-kinh-Hoành sắp đặt. Chưa rõ sự cải chánh ấy sẽ đi tới đâu, duy biết mấy đều đại khái nầy :

« Nấy quyền hơn cho Chánh-phủ Namkinh.

« Nấy quyền cho các bộ-trưởng

« Bãi quyền các Tổng-trấn ».

Cứ theo ba điều nầy mà xét thì việc cải chánh như thế không phải khó ; khó là khi thi hành. Ai biết rằng làm thế ấy, các tổng-trấn, binh quyền hơn, nhà-trao động, có chịu phục không? Đã vậy trong 224 điều cải cách, có điều nhứt định về sự tuyển-cử Đức Giám quốc. Điều ấy đây, bất luận ai, hễ là dân Trunghuê dùng 35 tuổi, có đủ tư cách theo luật buộc, thì đáng ra tranh cử Đức Giám-quốc.

Tưởng-giới-Thạch thuở giờ không tranh ngôi Giám-quốc đang là vì tuổi. Nay Tôn-Khoa đứng cải chánh, lập điều luật ấy, có phải cố ý lập Tưởng-giới-Thạch lên ngôi Giám quốc chăng? Chắc quá vậy.

Thì thù, lấy nội hai điều trên đây mà xét, một là bãi quyền Tổng-Trấn, hai là đem Tưởng-giới-Thạch lên ngôi, thì đủ làm cho anh-hùng bốn phương phong dậy rồi. Đường ấy chẳng nghi cho sự cải cách của Tôn-Khoa sắp đặt đây là cái ngòi nổi biến Trunghuê, hết hồi no tới hồi loạn, con phải chịu sa-hầm than thêm nữa. Hay là vì tội lỗi nào mà Trời-Đất chẳng dung ? Hay là Trời-Đất thấy dân Trunghuê đói lạnh mà động lòng, nên làm cho chết bớt, cho hợp sau no ấm? Ai thấy nói ý Trời ? Duy thấy dân Trunghuê mắc phải nạn to, mà đồng niêm, tính lại trọn hai-mươi hai năm biến loạn.

LÂM-VĂN-NGỌ.

CHA CON NGHĨA NẶNG

CON CHÉM CHA TRỌNG THƯƠNG

Tên Lê-văn-Phúc, 27 tuổi ở Mỏ-cày (Bến-tre) có tật ghiền rượu, lúc nào anh ta có được chén chú chén anh, thì ít gây việc còn hễ không có gì đưa cho « ấm bụng » thì tánh tình quạu quọ.

Ngày 5 juillet, Phúc túng tiền lại nhờ ve chai nên xin cha vài các đi uống. Song ông thân của Phúc không chịu, hai cha con gây lộn một hồi khá lâu. Nổi dóa, có lẽ vì nghỉ cha con nghĩa nặng như núi mà cha lại làm eo không bỏ cho con vài các nên Phúc vát dao chém.

Ông già tên là Hượt 63 tuổi bị trọng thương, được chở đi dưởng đường điều trị liền đó, còn tên Phúc chém rồi, biết mình không phải chút nào cả nên không đợi ai mời, tự mình đi tìm ông cò thú tội.

125 NGƯỜI CHẾT VÌ NẠN TÀU ĐỤNG

Thượng-Hải, 11 Juillet. — Ở gần ganh bãi xứ Cao-Ly, một chiếc tàu của Trung-Hoa tên là chiếc ...uman, và chiếc tàu của Nhựt-Bổn là chiếc Chosan Maru đụng nhau, cả hai đều chìm. 125 hành khách bị chết đắm.

Đường biển mênh mông, làm sao đến nỗi đụng nhau cho chết nhiều hành khách như thế ?

NƯỚC NHỈ - HÀ THÌNH LÌNH LÊN CAO

Hanoi, 11 Juillet. — Vì có nhiều trận mưa to ở bên Tàu và miền Thượng-du Bắc-kỳ, nên « sông Nhỉ-Hà », ở Hanoi, ngày 1 Juillet sáu được 7 thước 06, ngày 6 Juillet lên cao 10 thước 6 3, ngày 10 Juillet trở lại 9 thước, 65 rồi ngày 11 Juillet 8 thước 99.

Nếu thời tiết không thay đổi thì nay mai gì đây nước Nhỉ-Hà sẽ tràn ngập thành Hanoi.

ĂN CẮP CON NÍT GIẾT ĐỀ LẤY MÁU UỐNG CHO KHỎI BỊNH

Mới đây ở bên Espagne, tại tỉnh Jean có xảy ra một vụ án mạng ghê gớm. Một người đàn ông đi ăn trộm một đứa bé 28 tháng, đem về giết chết tươi để lấy máu cho một người mắc bịnh uống.

Anh chàng giả man ấy và hai tên đồng lỏa đã bị bắt.

Cái cách trị bịnh lạ đời thật.

Tin vắn

Bên nước Đức, số chánh trị phạm bị giam bao nhiêu ? Theo như các báo ngoại quốc thì tội phạm chánh trị bên Đức đến một trăm ngàn, song chánh phủ Đức nói chỉ có 18.000 mà thôi. Mười tám ngàn cũng không phải là ít.

∴

Hôm qua trong vài trường ở Saigon có cuộc phát phần thưởng cho học-sanh. Cuộc phát phần thưởng năm nay không được long trọng như mọi năm. Nghèo phải theo phận nghèo...

∴

Sở đoan Cholon đến 5 rạng 6 Juillet có vào xét nhà nọ ở Binhtay, đường Thủ Kỳ, bắt được một mớ đồ nấu a-phiện lậu và khá nhiều « cơm đen » lậu.

∴

Chánh phủ Đức, muốn cho dân kết hôn càng ngày càng nhiều, muốn cho đàn bà có chồng nương dựa theo chồng, khỏi phải đi làm việc, để cho trong chỗ kẻ thất nghiệp lắm, nên rất lo làm cho dân dễ kết hôn.

∴

Những cặp « trai tài gái sắc » mà muốn lập nên gia thất, song không có đủ tiền để cưới, để dọn nhà, vốn liếng, thì chánh phủ sẽ cho mượn tiền đặng giúp cho lập gia thất.

∴

Nghe nói, năm đầu chánh phủ Đức sẽ bỏ ra 160 triệu đồng mà khác (marks) để cho 300.000 cặp trai gái mượn, đặng kết hôn.

∴

Bên ta, kẻ nghèo muốn cưới vợ, phải tiền tang tốp đủ, kiếm tiền phòng trăn... Bên Đức, muốn có vợ, cứ làm đơn mượn tiền chánh phủ. Ai muốn qua bên Đức ?

∴

Ở Cholon, đường Palikao tục gọi là rạp hát ba hồ, đêm thứ bảy 15 Juillet, có dân vô Annam.

> Giấy số giúp Đông-Pháp Học Xá có để bán tại chỗ bán giấy của nhà Hát Tây ngày 11 Juillet, từ sáng đến 12 giờ trưa.

NĂM KÍ-LÔ VÀNG BỊ ĂN CƯỚP

Chủ khách Diệp thần Tuyên ở Bãi-xàu (Sốc-trăng) làm nghề buôn bán vàng, có thể khoe mình là người hên nhứt đời, bị ăn cướp lấy hết 5 kí-lô vàng giá gần 9000 đồng bạc mà nhờ sở cò bót điều tra tầm nả ra kẻ cướp nên lấy lại được trọn của.

Bữa 7 Juillet, Diệp thần Tuyên ở Bãi xàu đi Sốc-trăng đặng đáp xe hơi lớn lên Saigon bán vàng. Song có lẽ bọn cướp hay trước nên xe chủ khách kia chạy chưa đến Sốc-trăng thì gặp một gốc cây lớn nằm ngay giữa lộ qua không được, xe phải ngừng. Ba anh cướp bao mặt, nhảy ra giựt đồ.

Mất 5 ki-lô vàng anh Diệp thần Tuyên mếu máo cớ bót.

Nghe nói rằng sốp phơ để kẻ cướp giựt một cách dễ dàng chớ không đương cự, ông cò Escazeau ở Sốc-trăng sanh nghi nên ông điều tra riết, chỉ 24 giờ đồng hồ lính bắt được 3 tên cướp, đồng lỏa với anh sốp phơ. Lính ráng tìm được nguyên hiện 5 ki-lô vàng, giấu ở trong một miếng ruộng nọ.

CÂU CHUYỆN THỨ NĂM

ĐỒNG HỒ ĐÁNH THỨC

Từ nhỏ đến nhơn « không đêm nào tôi trằn trọc, khó chịu, bực tức, cho bằng đêm thứ bảy tuần trước : sáng chúa-nhựt, tôi đi nói vợ.

Không phải vì đi nói vợ mà bực tức, bởi vì hồi nào giờ, ai cũng vậy, có vợ rồi có chuyện bực tức, chớ sắp có vợ mà bực tức nỗi gì. Không phải trằn trọc ngủ không được vì nôn có vợ. Hồi mới sanh ra tới lớn, không có vợ hai mươi năm trời, mà không nôn na, bây giờ sắp có vợ rồi việc gì phải ấm ức ?

Thế mà đêm ấy tôi ngủ không được. Tôi ngủ không được vì tôi trông mau đến sáng. Tôi trông mau đến sáng, vì tôi nóng biết coi anh mười Cõi anh sẽ nói với tôi những điều gì, vì, hồi đầu hôm nầy anh chạy đến nhà tôi, nói xáng xả như vầy :

— Ê. Chuối, mai mầy đi cưới vợ hả ? Sáng mai năm giờ, đúng năm giờ, mầy lại đập cửa nhà tao, đặng kêu tao, nghe !

Chi vậy ?

Tao biết được một chuyện thiệt quan hệ với vợ mầy.

Tôi đã nóng lòng nghe, nên dục :

Thì anh nói liền đi !

Ấy, để sáng mai nói mới hay. Mười giờ sáng mầy đi nói vợ, thì năm giờ, lại kêu tao, tao nói chuyện ấy cho mà nghe cũng vừa mà !

Rồi anh mười Cõi bùa-sua đi liền, tôi cầm lại không được.

Đó. Cái nguyên do đêm thứ bảy tôi ngủ không được ở nơi đó.

Việc gì mà anh mười Cõi lại nói rằng quan hệ với người vị hôn-thê của tôi ? Sao anh lại giấu tôi, để năm giờ sáng mới chịu nói ?

Tôi nghỉ mãi không ra ?

Hay là vị hôn-thê của tôi có tì vít gì, hoặc là tay « cản giả » như cô Cồ Nguyệt nương hoặc là chơn cẳng thấp cẳng cao như anh tư Phi ?

Hay là vị hôn-thê tôi có một bịnh truyền nhiễm hiểm nghèo của cha mẹ để lại, như là bịnh ho lao, mà bịnh ấy chưa lộ ra cho tôi thấy.

Hay là... nghĩ tới việc nầy càng khó chịu hơn nữa... hay là vị hôn thê tôi, đã lở dại nghe lời một hai anh chàng nào đó, rồi đem cái trinh mười chín năm chưa ai phạm tới, mà trao gởi cho...

Nghĩ đến ba việc ấy, tôi trằn trọc mãi. Tôi cố tâm nghỉ ra cách khác : vị hôn-thê tôi có tì vít gì, thì cũng là một cái xấu nhỏ mọn của thân-thể, hơi nào kể tới. Vị hôn-thê tôi có bịnh lao, thì về nhà tôi sẽ lo chữa cho chớ có gì phải lo. Vị hôn-thê tôi lở dại trao tấm trinh cho một người đàn-ông khác hơn tôi, thì lại sao ? Miễn về ở với tôi, vị hôn-thê tôi không nghĩ tới tình cũ, một lòng thương tôi là đủ rồi.

Song nghỉ trái như vậy rồi, tôi cũng biết những cái lẽ tôi mới viện ra sau, chỉ là lý lẽ gượng để cho yên tâm. Tôi tuy nói không cần, song tôi lại rất cần, rất muốn sao cho vị hôn-thê tôi không có tì vít, không có bịnh truyền nhiễm, không có thất trinh.

Bơm hút thường nói ngủ không được, thì kéo một vài điếu là ngáy pho pho. Trằn trọc tới 2 giờ khuya mà con mở mắt mãi, tôi chổi dậy, mở tủ lấy nồi ống của ông nội tôi để lại, rồi mở hộp á-phiện hàm mấy năm ra, hút thử. Tôi hút tới ba điếu, dẹp nồi ống, rồi tắc đèn nằm lại. Thức, tôi vẫn thức.

Tức quá ! Những tư tưởng khó chịu cứ vẩn vơ trong óc tôi mãi.

Sực nhớ lại có kẻ bày cho tôi, hễ muốn dỗ giấc ngủ thì phải đọc sách, đọc báo. Tôi lật ba bốn tờ báo ra, coi hết rồi quăng qua một bên, nhắm mắt lại thử. Song chẳng mấy phút lại mở ra. Nhựt-báo coi mà dỗ giấc ngủ không được, tôi bèn lấy sách của Anatole France, của Paul Bourget để đọc, mong rằng gặp văn khó hiểu, thì có lẽ phải chán mà ngủ. Vô hiệu quả.

Tôi nằm một hồi, dòm đồng-hồ thấy đã bốn giờ rưỡi sáng. Tôi thức trọn đêm !

Rửa mặt, súc miệng xong, tôi mặc đồ, chạy riết đến nhà anh mười Cõi đập cửa. Anh thức dậy, ra mở, mời tôi vô ngồi rồi anh ra sau rửa mặt. Tôi đợi 15 phút đồng hồ. Mẹ ! Anh nầy chậm dữ bé ! Chừng anh ra, thấy anh ăn mặc tôi mới hiểu sao anh làm tôi ngồi chờ tới 15 phút đồng hồ ! Anh mười Cõi bận đồ tây, choàng áo lạnh, xách hoa lý. Tôi lấy làm lạ :

Ủa, anh đi đâu đây ?

Đi, đi...

— Đi đâu ?

Đi về Bạc-liêu. Thôi, ở lại mạnh !

Cơi ! Hồi hôm, anh biểu tôi sáng lại đây, kêu anh anh sẽ nói cho tôi biết một chuyện quan-hệ về vợ sắp cưới của tôi.

Anh cười ngất rồi nói :

Tao muốn nói mà sợ mầy phiền.

Tôi lật đật gạt ngang :

— Không phiền đâu. Nói đi !

— Không giấu gì mầy. Chẳng là...

— Sao. Sao ?

— Chẳng là... sáng nay, tao phải về Bạc-liêu có chuyện gấp, đúng năm giờ mười làm xe chạy, tao sợ tao ngủ quên.

Anh cứ nói vòng gió Tam-quốc hoài !... Rồi sao?

Tao sợ ngủ quên, phần thì nhà không có đồng hồ rẻ, nên tao biểu mầy sang đúng năm giờ lại kêu tao cho tao thức dậy ra kịp xe. Vợ mầy không có chuyện gì hết.

Tôi muốn đá anh mười Cõi vài đá quá song vì tình anh con cho tôi mượn mười mấy đồng bạc mà không đòi, nên tôi « sắc cà ráy » ít tiếng rồi bỏ về.

Tôi thức trọn đêm để làm cái đồng hồ rẻ cho anh mười Cõi !

Về tới nhà tôi, đã sáng bét. Tôi thay đồ, ngồi đợi mười giờ đi nói vợ.

Song, vì cả đêm không ngủ, nên gương mặt tôi đừ cám. Bên cô gái tôi muốn cưới, thấy mặt tôi « ngao trân », nói chắc là tôi ngu khờ nên không ưng.

Anh mười Cõi không trễ chuyến xe về Bạc-liêu. Song tôi phải thức trọn đêm, lại hụt mất vợ !

TRẦN-VĂN-CHUỐI

DÙNG DẦU DỪA THẮP ĐÈN MĂNG XÔNG THẾ RƯỢU MẠNH

Ai cũng biết, muốn thắp đèn măng xông thì phải có cây rọi, nhưng trong rượu mạnh (alcool à brûler). Song rượu mạnh không phải là một thứ rẻ tiền.

Mới đây, một vị độc-giả ở Chợ-lách là ông Bình-Sơn, thử lấy cây rọi đốt đèn măng xông, nhún vào dầu dừa của ta rồi đốt thử. Đốt hai rọi thì măng xông nóng, đèn sáng như là đốt bằng rượu mạnh. Nhiều người làm theo, đều thấy hiệu nghiệm.

Nghe nói 1 chiếm dầu dừa dùng được tới hai tuần lễ.

Trong thời buổi ai nấy đều nên tiết kiệm, độc giả, vị nào có đèn măng xông, dùng dầu dừa để thắp thử coi.

Lịch sử nước Cao-Miên

(Tiếp theo)

Đến năm kỷ-vị thứ ba mươi một, quan Tổng-binh nhà minh là Trần-Thượng-Xuyên và Dương-ngạn-Địch, đem binh thuyền đầu ngụ Nhốc-nam, bởi hai người kia không chịu làm tôi nhà Thanh, cực chẳng đã tới nước nam lánh nạn, nhân dịp Nam-triều muốn mở đất Đông-phố, sự kinh lý cần phải dùng người, cho nên Nam-triều cho phép hai người kia cư trú nước mình, đặng sai phái về việc kinh lý, hai người được phép ở hai tỉnh-Thượng-xuyên ở tại Bàn-lân. (Biên-hòa) Ngạn-Địch ở tại Mỹ-tho, (Định-tường) Nam-triều khiến hai người trấn thủ hai tỉnh nầy, cần phải khai khẩn đất rừng, và cất phố lập chợ cho nhơn dân buôn bán, hai người trấn thủ tại đó, chăm lo trách nhậm của mình, việc khai khẩn mới năm sáu năm, Đông-phố thành một chỗ đô hội, nào Thanh-nhơn Dương-nhơn, nào Đồ-Bá nhựt-bổn, thương thuyền vàng lại chỗ đó thiệt đông.

Đến đời Hiển-tôn-hoàng-Đế năm Mậu-dần, Nam-triều đặt Phủ Gia-định tại Đông-phố-địa, lại đặt thêm Phiên-Trấn-Đinh, mở đất được ngàn dặm có dư, nhơn đinh được bốn vạn.

Trước khi Dương-ngạn-Địch khai khẩn Đông-phố, kẻ ngạn-Địch bị giết về tay Thuộc, văn (Huỳnh-tấn) chánh-quốc vương chân lạp là Nặc-ong-Thu, nhơn dịp nầy phản nghịch, ong-Thu đắp ba Thổ-lũy thiệt hơn......... gọi bằng La-bích cầu-nam Tân-vinh, sở dĩ chẳng đắp ba thổ-lũy nầy, đặng kháng cự với Quuan quân của nước nam tới đánh. Phó-quốc-vương là Mạc-ong-Nộn biết rõ việc ấy, bèn khiến người báo cáo với Triều-Đình, Nam-triều khiến Vạn-long lãnh hùng binh một ngàn, trực chỉ Long-úc-Thành tấn phát, Trần-thượng-Xuyên đem một đạo binh tiếp ứng, thọ hiệu linh của Vạn-long chỉ huy, hai người hội binh tại Long-úc-thành, đánh giết Huỳnh-tấn tại trận, (Huỳnh-tấn giết Dương-ngạn-Địch) Nặc-ong-Thu thấy vậy cả sợ, khiến Nữ sứ là điều-luật, đem vàng bạc lo lót với Vạn-long, Vạn-long ăn hối lộ của Nặc-ong Thu rồi, lui binh đóng đồn một chỗ, kẻ cai-cơ là Nguyễn-hào thay thế cho Vạn-long đánh chân-lạp, việc chiến trận cũng không thành công, Vạn-long đã bị cách chức trước khi, sau Nguyễn-hào cũng bị cách chức như Vạn long vậy.

(Còn nữa).

...ı nước
Miên

...theo)

...kỳ-vị thứ ba ...an Tổng-bình ...Trần-Thượng- ...ng-ngạn-Địch, ...yên đầu ngụ ... hai người kia ...làm tôi nhà ...chẳng đà tới ...nh nạn, nhân ...muôn mở đất ...inh lý cần phải ...ho nên Nam- ... hai người kia ...inh, đặng sai ...h lý, hai người ...tỉnh-Thượng- ...ản-lân. (Biên- ...ở tại Mỹ-tho, ... Nam-triều ...ri trấn thủ hai ...hải khai khẩn ...t phố lập chợ ...buôn bán, hai ...tại đó, chăm ...của mình, việc ...nam sáu năm. ...h một chỗ đó ...nhơn Dương ... Bá nhựt bổn. ... vàng lại chỗ

...ền-tôn hoàng- ...ăn, Nam-triều ...inh tại Đông- ... thêm Phiên- ...ở đất được ...ư, nhơn đinh

...Dương-ngạn- ...ấn Đông-phố, ...bị giết về tay ...(Huỳnh-tân) ...ương chăn lạp ...nhơn dịp nầy ...ng-Thu đáp ba ...ơn!........ ...bích cầu-nam ...i chàng đáp ba ...ăng kháng cự ...ân của nước ...h. Phó-quốc- ...c-ong-Nộn biết ... khiến người ...ều-Đình, Nam ...Vạn-long lãnh ...ột ngàn, trực ...hành tấn phát, ...g-Xuyên đem ... tiếp ứng. thọ ... Vạn-long chi ...i hội binh tại ...n, đánh giết ... trận, (Huỳnh- ...ng-ngạn-Địch) ...hấy vậy cả sợ, ... là điều-luật, ... lo lót với Vạn- ...g ăn hối lộ của ... rồi, lui binh ... chỗ, kẻ cai cơ ... thay thế cho ... chân-lạp, việc ...g không thành ...g đã bị cách ...i, sau Nguyễn- ...ách chức như

(Còn nữa)

Cuộc đua ngựa Saigon

Ngựa đăng tên đua kỳ thứ chín trong mùa mưa

Chúa nhựt 16 Juillet 1933

Lời bàn

ĐỘ THỨ NHỨT

Phần thưởng Bananes (1)

Độ trên 1000 thước — Ngựa 5 série

Phuoc Ho	30 5
Piment	30 5
Kim Hoa	33 5
Phi Đieu	33 5
Vang Hung	37
Hong Anh	40

Trong độ nầy ngựa đang đề ý là Vang Hung, Piment và Phi Đieu Hong Anh, Kim Hoa có thua Vang Hung rồi. Phuoc Ho chạy có một lần song coi bộ chừng. Piment là con Đam Van hồi năm ngoái có ăn Kim Hoa rồi. Tranh nhau kịch liệt thì chỉ có Vang Hung và Phi Đieu

Tôi bàn Vang Hung nhứt
Phi Đieu nhì
Ăn ngược Piment

ĐỘ THỨ NHÌ

Phần thưởng Bananes (2)

Độ trên 1000 thước — Ngựa 5 série

La Camargo	30 5
O hac Loi	32
Đam ly Van	32
Hong Hoang	33 5
Vang Hanh	33 5
Đam Ho	35
Belle Fleur	35 5
La Felicite	35 5
O Van	37 —
Vang Danh	37
Vang Đai	37
Vang Thuduc	40
Hong Hai	40 —

Đám ngựa nầy đều là ngựa mới mà thôi, đông qua coi dượt không đủ mất được. Song con nào tôi biết, có thầy dượt xin kê ra đây đặng anh em đánh cá liều lấy mà đánh.

La Felicite ngựa Kim dượt coi khá khá. Hong Hoang là con Xích Thố hồi năm ngoái. Vang Thuduc hay mà có tật chừng. La Camargo cũng vậy. Đam ly Van, ngựa được 3 tuổi tốt lắm, dượt coi hay lắm. O hac Loi, bộ tướng lẹ làng lắm. Belle Fleur dượt coi sương mát. Mấy con kia tôi không thấy tôi xin miễng bàn.

Tôi bàn Đam ly Van nhứt
La Felicite và O hac Loi nhì
Ăn ngược Hong Hoang

ĐỘ THỨ BA

Phần thưởng Ananas (1)

Độ nhứt Double Event

Độ trên 1200 thước — Ngựa 2 série

Khuu my Hanh	30 5
Thoai Ba	30 5
Vang Thanh	30 5
Đam Bay	30 5
Đam phu Lam	30 5
O Long II	32 —
Mon Idee	32 —
Vang May	32 —
O Voi	32 —
Đam Qui	40 —

Trong độ nầy nên bỏ Đam Qui, Vang May, O Long II ra. Thoai Ba mau thật song không có hơi, kỳ nầy cách dượt coi kỹ hơn, có mòi tấn phát. O Voi lúc nầy dượt coi hay hơn mấy kỳ trước. Mon Idee cứ về tư hoài, độ nầy nó có hi vọng nhiều, song le phải sợ cái tật phá ở trễ. Vang Thanh ăn độ tuần rồi hay lắm. Đam Bay hôm tuần rồi bị sổ mũi tuần nầy mạnh rồi cũng khó chịu lắm. Đam Phu lâm đi càng ngày càng hay.

Tôi bàn Khuu my Hanh nhứt
O Voi và Thoai Ba nhì
Ăn ngược Vang Thanh

ĐỘ THỨ TƯ

Phần thưởng Ananas (2)

Độ trên 1200 thước — Ngựa 2 série

La Glu	30 5
Khuu Mat	30 5
Hong phuoc Long	32 —
Hong Soc II	33 5
Khuu Lan	37
Đam Laen	37
Hong Nhut	37
Khuu Cut	40
Vang Mat	40
O Hoa	40 —
Khuu Beo	40

Trong đám nầy nên lựa có bốn con mà thôi là La Glu, Khuu Lan, Khuu Beo và Hong Nhựt. La Glu nó thua Oudong chớ nó có sợ gì tụi nầy đâu. Có mình con Khuu Lân rượt theo La Glu được mà thôi, song cái tật chừng của nó còn hoài. Khuu Beo đi cứ rồi hay lắm. Hong Nhựt trên chừng Khuu Cut.

Tôi bàn La Glu nhứt
Khuu Beo và Hong Nhựt nhì
Ăn ngược Khuu Lan

ĐỘ THỨ NĂM

Phần thưởng Orangers

Có như Double Event

Độ chấp trên 1400 thước — Ngựa 1 et 2 série

Alcyon II	45
Kim Laen	43 5
Kim Hue	43 5
Majestic	43 5
La Van	42
Hong dong Thanh	42 —
Khuu long Van	41
Vang Loi	40
Mekakhum	40
Tosca II	39 5
Tieu manh Thuong	37
Kim Tien	32

Độ nầy kịch liệt lắm. Trong đám nặng thì nên chọn Alcyon II La Van và Majestic. Trong đám vừa nặng thì có Tosca II. Trong đám nhẹ thì có Kim Tiền. Khuu long Van que mới hết chưa đủ sức chạy. Mekakhum, Vang Lợi chưa có chạy nặng độ nầy thêm cân nhiều đi không lại mấy con kể trước. Kim Liên, Kim Huê, Hong dong Thanh và Tieu Mạnh thường có thua La Van và Tosca II rồi. Kim Tiền nhẹ lắm trời mưa có thể ăn được. Tosca II nai Nam cởi đi hay hơn mọi khi.

Tôi bàn Tosca II nhứt
Majestic và La Van nhì
Ăn ngược Kim Tiền

ĐỘ THỨ SÁU

Phần thưởng Bananes (3)

Độ trên 1000 thước — Ngựa 3 série

Hong hue Nu	30 5
Joli Cœur	32 —
Kim to Nu	33 5
Khuu Voi	35
Nu vang Hue	35 5
Vang Cống	35 5
O Chi	37 —
Khuu Tong	37 —

Trong độ nầy thì thầy Khuu Voi, Hong hue Nu và Nu vang Huê trổi hơn hết. Khuu Voi độ rồi mà phát được một lược thì dầu có thua Hong phuoc Long. Hong hue Nu cũng vậy nếu không phát trễ thì dễ gì Vang Thanh ăn nó được. Hai con nầy sẽ tranh nhau kịch liệt. Nu vang Hue độ rồi đi cũng hay dữ lắm. Joli Cœur lúc nầy coi bộ chịu chạy.

Tôi bàn Hong hue Nu nhứt
Khuu Voi và Nu vang Hue nhì
Ăn ngược Joli Cœur

Trương- ông

Đính chánh

Số báo hôm qua, trong bài Lịch-sử nước Cao-miên, có một chỗ sắp chữ lầm lộn.

Đời vua Thiệu-trị năm đầu, cữ quốc húy chữ « miên » thế mà ăn-công sắp lộn rằng: đời vua Thiệu-trị năm đầu, cữ quốc húy chữ đầu, cữ quốc húy chữ « miên » vậy thời năm chữ « cữ quốc húy chữ đầu » sắp chữ lầm lộn đó, nay xin đính chánh lại.

CUỘC XỔ SỐ GIÚP
Đông-Pháp học-xá

SỐ ĐỘC-ĐẮC TRÚNG 2 MUÔN ĐỒNG BẠC

Ngày xổ số nhứt định không dời

14 Juillet 1933

V.T.Chúc.

— Dịp nầy buôn bán khó quá tôi kiếm hết cách, cũng vậy thôi.

— Phải đại đồng thiên hạ như vậy, con xứ là bây giờ chỉ còn sĩ **TRÀ VIỆT THÁI** về bán là còn lời nhiều.

— **TRÀ VIỆT THÁI** của **M. Phạm-hạ Huyến** *36, Sabourain Saigon* chế tạo, có nhà nước thí nghiệm, thơm ngon mát bổ.

— Tôi nghe lời chị, về tỉnh làm Đại-Lý coi.

Những câu hát thú vị ở chốn thôn quê

(Tiếp theo)

Lên xe nhường chỗ bạn ngồi,
Nhường nơi bạn đứa nhường
Lời bạn phiền

Cứ như ý câu hát nầy nêu của một người đàn ông thì là một kẻ yêu vợ, còn của đờn bà thiệt là một kẻ biết kính nhường chồng: còn như để về cho anh em bạn, chị em bạn, thì là một quí hữu đáng yêu, đáng kính vậy.

Xem đó, thì ta biết: Đi trên xe là chỗ đông người mà một người biết phép lịch sự biết nhường chỗ, nhường lời, thiệt là một người bạn quí.

Biết cùng nhau tương ý, tương ý, biết cùng nhau đỡ gạt, niềm thân ái cùng nhau được mặn mòi luôn luôn, không hề phai lợt!

Tánh người khiêm tốn chất phát lắm thay!

Ôi những câu nhơn đạo, chắc độc giả có ý buồn nên chúng tôi lại kiếm được một câu của anh chồng làm nũng nghe vui, mà cũng hay, ngộ cũng bày tỏ được lòng người quê vậy.

Anh nằm bụi chuối anh rên,
Anh kêu « bà nó » đem mền đắp
anh.

Cái anh chồng nầy mới oái oăm giận vợ rồi ra bụi chuối mà nằm, vì nằm trong đêm tối sương sa lạnh lẽo nên kêu vợ đem mà đắp.

Câu hát oái oăm mà cũng tả được cái cảnh rõ ràng:

Một người chồng, con nhà giàu, giận vợ, nên ban đêm bỏ phòng, ra bụi chuối nằm. Tại làm nũng nên vợ ghét, không dè vì đêm hôm lạnh lẽo nên kêu vợ đem mền ra đắp, chúng ta biết anh chồng nầy là giàu là nhờ nơi chữ « đắp mền » vậy vì giàu mới có mền chớ nghèo mền đâu có!

Câu hát đùa bỡn mà tả rõ được một sự bất hòa ở giữa cặp vợ chồng, tỏ rõ được tánh làm nũng của dân quê tuy không văn chương mà có ý vị nhiều, đọc nghe như một chuyện khôi hài vậy.

Người con gái thường có tánh ham phú phụ bần chỉ nên có câu.

Cái hoành tài trời bỏ, bao lâu.

Độc giả chắc biết: người nhà quê tin sự quả báo lắm họ cũng biết câu « hoạnh tài bất phú » nên mới có câu nầy. Tuy xét theo lời thường một người trai, vì cô gái mê giàu quên niềm cựu ước, vì thất chí mà toan rủa như thế, nhưng trong câu hát có bao hàm được cái ý trời không để cho một ai vì của phi nghĩa mà giàu.

Trước, câu lục tỏ ra lòng tham sang giàu sang, của phụ nữ, câu sau bày tỏ lòng trời không phải là không công bằng.

Người nhà quê biết sợ, kính trời, biết luật trời, nên mới nói như thế.

Câu hát, tuy có ý chửi cô gái, mà rồi vì sợ luật trời mà sang đổi ra hèn, nên có lời khuyên dứt cô gái rằng của hoạnh tài trời sẽ hại cho mà coi.

Không cần chi giải rõ, độc giả còn hiểu được ngầm ngầm ý của chàng trai trong khi bực tức kia vậy.

Kính cáo độc giả. — Mục « Những câu hát thú vị ở nhà quê » nầy chúng tôi không có thể sắp cho có thứ tự câu nào về lối nào v.v. vì những câu hát ở quê, hay xen lộn hết. Nên chúng tôi góp được bao nhiêu, thì làm bấy nhiêu chỉ như sự sắp đặt cho có thứ tự thì đa sự quá, lại phần nhiều câu hát không có thể nào một người đặt ra, hay một người truyền tụng mà lại khắp xứ như thế rồi làm sao cho có thứ tự được.

Chúng tôi xin nhớ được câu nào là bàn ngay câu ấy thôi: vì thế mà từ đầu chí cuối, không có thứ tự, xin độc giả biết giùm sự khó khăn ..

VÕ QUANG GIAI

PULMONIA
Rất thần hiệu
chữ các bệnh ho
ho sưng cuống phổi
ho nặng sắp lao
Sách tặng quý ông quý bà
E. LOGEAIS, Bào chế: Boulogne-sur-Seine
cùng khắp các bào chế khác
Ở Saigon J. MUS-SOLIRÈNE-SARREAU

ĐẠI-LÝ ĐỘC-QUYỀN
Compagnie Optorg.— ROBIN

Institution NGUYỄN-TRONG-HY

-:-GIADINH-:-

TÉLÉPHONE N 15

Ngày tựu-trường 1er Août 1933

Trường rộng-rãi mát mẻ, không trường nào bằng. Rộng ba mẫu. Cây cối nhiều.
Thanh-tịnh đáng chỗ cho học-sanh học tập. Có sân riêng cho học sanh tập thể-thao và đá banh.
Học-sanh của bổn-trường thi đậu trong mấy kỳ thi lớn.
Concours de Bourses Coloniales aux Ecoles Techniques de France :
Phan thông-Hỷ
Kỳ thi nầy ở Nam-kỳ chỉ lấy có hai người mà trò Hỷ chiếm số 1.

Brevet Elémentaire: (session du 12 Juin 1933).
Brevet d'Enseignement primaire supérieur. (session du 12 Juin 1933)
Diplôme d'Etudes primaires supérieures franco-indigènes (session du 26 Juin 1933).

Admissibles		Admis definitivement	
Hong-van-Bảy	B E P S.	Hông-van Bảy	B E
Trần-van-Danh	B E P S et B E	Trần-van Danh	B E P S et B E
Trần trung Dung	B E P S	Trần-trung-Dung	B E P S
Quach mộc-Giáp	B E		
Phan thông Hỷ	B E P S	Phan thông Hy	id
Nguyễn-van-Triệu	B. E	Nguyễn-van-Triệu	B. E
Hông van-Bảy	D E. P S F I	Hông-van-Bảy	D E P S F. I
Vưu-Đệ	id		
Huynh-van-Khanh	id	Huynh van-Khanh	id.
Trang-điền-Liêu	id		
Trần-van-Manh	id	Tran-van-Mành	id.
Nguyễn-van-Mươi	id.	Trần van Mươi	id
Pham-van-Như	id		
Le-van-Tè	id	Le-van-Tè	id

Ba trò Vưu-Đệ, Trang-điền-Liêu và Phạm-van Như qua session de Septembre 1933 chỉ thi lại Oral mà thôi.

Bổn-trường lại còn 18 học-sanh đủ phân số dự thi session de Septembre 1933.

Năm 1933 là năm đầu mà học-sanh của bổn-trường dự thi các bằng cấp trung-học: kết quả mỹ mãn ấy xưa nay chưa trường nào đặng

Kể từ 1er Octobre 1933 bổn-trường định cho trong mỗi lớp hai cái học-bổng (bourse d'internat) cho những học-sanh nào mà thi trong hai tháng Août và Septembre các quan sự, sẽ chọn lại người nhứt và xứng đáng nhứt trong mỗi lớp.

Bổn-trường sẽ bớt tiền ăn học 10 % à 20 % cho con em của mấy ông bà làm việc trong tỷ giáo-huấn

Con học sanh học thêm một năm ở 4e année thì chỉ trả (bất cứ ở trường nào đến)
Internes 15$00 externes 8$00

Tiền ăn học năm nay bổn trường sụt xuống nhiều lắm, nhẹ hơn các trường khác.

	INTERNES Giá cũ	INTERNES Giá mới	EXTERNES Giá cũ	EXTERNES Giá mới
4e Année	30$00	25$00	16$00	12$00
3e Année	28 00	24 00	14 00	11 00
2e Année	26 00	22 00	12 00	9 00
1re Année	24 00	21 00	10 00	8 00
C. Supérieur	20 00	16 00	6 00	5 00
C. Moyen	18 00	15 00	5 00	4 00
C. Elémentaire	16 00	14 00	4 00	3 00
C. Préparatoire	15 00	13 00	4 00	3 00
C. Enfantin	14 00	12 00	3 00	2 00

Ông bà nào muốn xin chương-trình-lề cứ gởi thơ cho bổn-trường.
Thơ từ xin gởi cho
Đốc-học trường « **NGUYỄN-TRỌNG-HY** » Giadinh

Muốn bán

Một cái xe-hơi **Fiat**, type 509 7 mã-lực — 5 chỗ ngồi — Bề ngoài giáng trong còn mới — Mô-tơ mới thay. Cả vỏ ruột bánh-xe cũng đều mới. Và có đủ đồ phụ-tùng.

Ngài nào muốn mua, xin do nơi báo-quán « Lục-Tỉnh Tân-Văn » 57 rue Lucien Mossard, mà thương-lượng

Muốn bán

xe-hơi **FIAT 16/18**
mã-lực số C. E. 566
CÒN MỚI
có đủ đồ phụ tùng
Xin hỏi nơi bổn-quán :
IMPRIMERIE DE L'UNION
57, rue Lucien Mossard
SAIGON.

KHI GÂN CỐT

đau yếu, thành bị sưng **THUỐC BỔ CỦA R. P. KOENIG** làm cho gân cốt mạnh mẽ, mà chẳng mấy lúc hết co gân, khỏi đau đớn, thấy mất cái giun, cái buồn, ngủ được yên, hết lo sợ.
Tonique nerveux du R. P. KOENIG
Sách tặng quý ông quý bà
E. LOGEAIS, Bào chế: Boulogne-sur-Seine
cùng khắp các bào chế khác
Ở Saigon J. MUS-SOLIRÈNE-SARREAU

Cours NGUYỄN-DU

Directeurs PHẠM-QUAN-QUỚI, HỒ-VĂN-DANH — 85, Rue Dixmude

Tựu trường 3 AOUT 1933

Trường «NGUYỄN-DU» thành lập ra trong thời khoản bạch mã đăng du ... vừng trong vòng hai năm nay là lợi trước sau văn khoa ... là trường chung của tất cả con em của thợ thầy bị sụt lương, của nông gia điền chủ chưa hơi lúa rẻ bằng trâu.

Có mở từ Cours Enfantin đến 4e Année.

Có mở riêng một lớp dạy tiếng Pháp văn (français) và thơ toán (comptabilité) để rước học sanh lớn thôi trường ... để làm ra giúp việc cho nhà buôn.

Học-phí rất nhẹ

	Interne	Externe
4e Année	25$ —	11$
3e Année	23.	10.
2e Année	20.	7
1e Année	20.	7. —
Cours Supérieur	17. —	5. —
Cours Moyen	14.	3. —
Cours Elémentaire	14.	3. —
Cours Préparatoire	12. —	2. —
Cours Enfantin	12 —	2. —
Classe de Français et de Comptabilité	21 —	8. —

Nhờ đến cho trường và xin prospectus của trường. — Thơ từ gởi cho

M. HỒ-VĂN-DANH
Directeur technique
Cours « NGUYỄN-DU »
85 Rue de Dixmude — SAIGON

LÁ BÙA LINH

«THẦN HIỆU PHÁT LẠNH HƯỜN» của Nhị-Thiên-Đường là một lá bùa linh nghiệm trừ tuyệt loài quỉ ma sốt rét.

神效發冷丸

THẦN HIỆU PHÁT LẠNH HƯỜN

(THUỐC NÓNG LẠNH)

Trị những binh kể ra sau nay: *Nóng lạnh, binh rét, ban bạch ban ... phát nóng, phát binh ... nóng, nhức đầu, mỏi mệt khô ... nóng lạnh không bớt.*

Cách dùng:

Người lớn mỗi ngày uống một gói là 14 hườn uống với nước trà. Con con nít một tuổi uống 1 hườn, 2 tuổi 2 hườn, 3 tuổi 3 hườn. Còn nít mấy tuổi thì uống theo mấy hườn, tới 14 tuổi uống theo như người lớn đúng 14 hườn mà thôi.

Như binh rét thì phải uống trước hơn 2 giờ đồng hồ khi chưa tới cữ.

Cữ ăn: Rau sống, trái cây, đồ nguội lạnh, mấy món đó chẳng nên dùng tới. Làm y theo như vầy, đâu binh nặng hung, hễ uống thuốc này vài ngày thì hết binh.

• Người thường mỗi buổi sớm mai uống 3 hườn bổ thân.

Hãy nhìn cho rõ cái nhãn hiệu "Phật" hiệu Nhị-Thiên-Đường, thì mới phân là thuốc thiệt kẻo lầm thứ giả.

Mỗi gói ... 0$16

NHƯ-VÂN NỮ-LƯU HỌC-ĐƯỜNG

-:- CANTHO -:-

(Trường tư thục con gái dạy Văn-học và Nữ-công)

Sửa trên trường, rộng, tốt đẹp.
Sửa đổi cách dạy cho học sanh mau tấn phát.
Thêm thầy Nữ-công mới.

Tiền trường:

	Ở trong	Ở buổi trưa	Ở ngoài
Nữ công	14 00	7 00	4 00
Lớp nhứt	16 00	8 00	4 00
» nhì	15 00	7 50	4 00
» ba	14 00	7 00	2 50
» tư	13 00	6 50	2 00
» năm	12 00	6 00	1 50
» sáu	12 00	6 00	1 00

Quí ông bà nào có con em muốn cho lưu học xin viết thơ cho

Madame HUỲNH-NGỌC-NHUẬN,
Fondatrice de l'Institution Như-Vân
à Cantho

VỀ VIỆC TÀI CHÁNH

GIÁ BẠC

Ngày 1er Juillet 1933.

	1a	1·7
Nhà nước	10F.00	10F.00
Ngân-hàng Đông-pháp	9 84	9 84
Banque Fr. Chinoise	9 86	9 86
Banque de Saigon	9 84	9 84
Financ. Fse. et C.	9 84	9 84
Hong-kong Shanghai	9 84	9 84
Chartered-Bank	9 84	9 84
Sté Annamite de Crédit	9 84	9 84

MỄ CỐC

Giá chở đến nhà-máy Cholon, bao lúa luôn giá lúa 68 kilos

Paddy pour riz de choix	2$25 à 2$30
Paddy pour riz numero 1	2.18 à 2.23
— n° 2.40 Japon	1.98 à 2.03
— n° 2,50,55 Java	1.88 à 1.93
Paddy alimentaire	1.73 à 1.78

TÂN Á! TÂN-Á!

Cuộc thi rất lớn!

1· Sửa bài quốc-văn
2· Họa vần thơ

Nhiều phần thưởng trọn giá hương-trình và các món đồ ... xin coi trong « Tân-Á tạp-chí » số 7 (Juin 1933).

Xin liệt quí độc-giả làm ơn sửa giùm bài quốc-văn và mời các ngài thi sĩ họa vần cho ... bổn-chí rất cảm ơn.

Hai cuộc thi trên đây tới ... Juillet là hết hạn thâu bài.

Sách mới

Sách
LA PART DE L'ENCENS ET DU FEU
(*Phần hương - Hỏa*) của ông Dương - tấn - Tài, phó đầu-phòng Dinh Hiệp-lý có Chánh-Phủ Nam-kỳ chủ - trương và được Hàn lâm-viện khoa luân-lý và chánh trị bên Pháp khen tặng

MENTION TRÈS HONORABLE

Có trữ bán tại nhà-in Nguyễn văn-Của, *57 Rue Lucien Mossard Saigon* mỗi cuốn giá 2$50.
(Hết thư 2$00)

Qui vị

Muốn mướn vẽ hình thiệt tốt đặng làm lời rao cho có hiệu-quả:

Muốn vẽ hình đặng in trong sách, hình vẽ theo yết-thị lời rao buôn bán.

Các thứ tranh họa mĩ-thuật thiệt khéo vẽ bằng phấn hoặc bằng dầu, vân vân...

Xin mời đến, thương nghị tại,

Imprimerie de l'Union
NGUYỄN-VĂN-CỦA.
57 rue L. Mossard—SAIGON.

KHI **PHỔI** YẾU
nên dùng thuốc
PULMONIA
chữa bổng ... mộc
... E. LOGEAIS, Bào chế ... sur-Seine
cũng khắc ... chế khác
Ở Saigon ... SOLIRENE-SABREAU

NẾU BỆNH HO

LÀM ĐAU RỨT NGỰC...

Không bao giờ ta cắt bệnh ho ngay lập tức. Trước hết bị phát lạnh, nặng đầu, ngạt mũi. Trước thỉnh thoảng ho khan vài tiếng, sau lâu dần thành ra ho rũ suốt cả ngày, sương sườn đau như xé.

Hơi các ngươi mắc bệnh cảm, bệnh ho sổ mũi để lâu không chữa, các ngươi nên chữa ngay lập tức: uống thuốc ngọt hiệu "Vosges Cazé" ngay đi. Các ông hương y cho là chữa bệnh ho thì chỉ có thuốc ấy là kiến hiệu nhất, ho nặng cũng ...

Chúng tôi không ăn nói như nhang đàn. Các người hãy đọc mấy câu này của ông G. Lecomte (Deville, Ardennes):

« Tôi dùng thuốc ngọt xứ Vosges đã mười ngày nay. Ngay từ mấy hôm đầu, tôi đã thấy thuốc đó kiến hiệu một cách lạ lùng qua. Nay tôi được dễ chịu lắm, ho đã sắp tan, ngủ yên như trước. Vì vậy trong ho tôi ai cũng dùng thuốc ngọt "Cazé" cả »

Coi như vậy, các ngươi thử nghĩ mà xem: thuốc ngọt hiệu "Vosges Cazé" đã kiến hiệu cho nhiều người khác, sao lại không kiến hiệu cho các ngươi?

Hoặc các ngươi mắc bệnh ho sổ mũi, hoặc bệnh ho đờm, hoặc bệnh hen, nghe như gió thổi trong phổi và ho cả ngày: uống ngay thuốc ngọt "Vosges Cazé": chỉ có thuốc đó làm cho đỡ ngay.

Sirop des Vosges Cazé

Bán tại các hiệu bào chế hay tại hiệu:
CAZÉ Pharmacien 49 bis Avenue de Châtillon PARIS

Khăn đen Suối-đờn

Tôi còn đương làm những kiểu khăn, đặt riêng tùy theo ý mỗi ông. xin viết thơ nói rõ mấy lớp và lấy ni tới sẽ làm y theo gởi lại, cách lãnh hóa giao ngân, sở phí tôi chịu. Quí ông ở gần đây xin mời đến nhà trước xem máy đờn sau để bề lựa khăn cho vừa ý.

Bùng và nhiễu, gò kiểu mới giá...	3$50
Bùng và nhiễu gò hạng nhứt......	2.50
Cẩm nhung nhiễu giá............	2.00

NGUYỄN-V.-BÚP
Chủ Suối đờn
Lái-thiêu ... Bình nhâm

NGẬM MỘT HƯỜN
VALDA
TRONG MIỆNG

Thì Khỏi đau đóc giọng, Khan cổ, Khỏi nóng lạnh, sổ mũi, và lại Không ho.

Có nghẹt mũi, ho nhiều, mà ngậm được thuốc ấy thì cũng hết liền.

— Ấy là —
một thứ thuốc thần hiệu lắm
ĐỂ MÀ TRỊ
các chứng binh ho lao và tức ngực.

THUỐC HƯỜN
VALDA
có bán ... trong các ...
... coi ... hiệu chữ
VALDA
... THIỆT PHẢI

• CÁCH ĐIỀU-TRỊ THEO PHƯƠNG NỘI-ÂM để chữa

BỆNH GIANG-MAI
bằng thuốc bánh
SIGMARGYL

Thuốc SIGMARGYL trải có ba thần hiệu ... nghiệm về Bệnh Giang-Mai, thuốc SIGMARGYL này chữa ngay ở ... các ... bịnh chứng ... các thời-kỳ của bệnh Giang-Mai không ... tốn hại ... thuốc này là một thứ thuốc ... thầy thuốc ... hàng thực và lại có công hiệu.

THAY ĐƯỢC THUỐC TIÊM

Chế ra tại
Préparation du Laborat. Chimiothérapique
2, Place du Théâtre Français à Paris

Thuốc SIGMARGYL bán tại các hãng bào chế tây ở thuộc-địa

MUỐN BÁN

Một cái nhà trệt, ở nhằm chỗ phải thế, gần trường học Chasseloup Laubat.

Nhà ấy gồm có 6 căn, phòng ngủ có phòng trang điểm riêng, cầu tiêu máy, nhà nấu ăn bởi bếp ở riêng và cũng có cầu tiêu ..., kho để đồ, nhà để xe hơi, ... đều còn tốt cả.

Giá tính rất hạ, muốn mua luôn cả bàn, ghế, hay là nhà không cũng được, vì chủ sắp đi về xứ.

Ai muốn mua xin hỏi ... tại ... từ 11 ...

BANQUE DE L'INDOCHINE

PRIVILÉGIÉE FONDÉE EN 1875

Capital versé: 120 000 000 Francs
Reserves au 31 12 30: 116 568 454 Frs.

SIÈGE SOCIAL: 96, Bd Haussmann PARIS

Adresse Télégraphique INDOCHINE

SUCCURSALES & AGENCES

CHINE	INDOCHINE	AUTRES SIÈGES
CANTON	SAIGON	BANGKOK
FORT-BAYARD	BATTAMBANG	
	CANTHO	DJIBOUTI
HANKÉOU	HAIPHONG	
HONGKONG	HANOI	NOUMÉA
MONGTZÉ	THANH-HOA	
—PÉKIN—	—HUÉ—	PAPEETE
	NAMDINH	
SHANGHAI	PNOMPENH	PONDICHÉRY
	QUINHON	
TIENTSIN	TOURANE	
YUNNANFOU	—VINH—	SINGAPORE

Correspondants dans le monde entier

Traite toutes Opérations de Banque

SUCCURSALE DE SAIGON — QUAI DE BELGIQUE

Location de Coffres Forts

Xà-phòng Cadum

Một thứ xà-phòng tinh hảo mà không có chất rát da như xà-phòng Cadum rất cần để giữ vệ-sinh cho ngoài da.

Dùng nó lại còn lợi nữa vì rằng nó không thấm nước, nó khó mài cho nên dùng được đến hết, không phí phạm chút nào.

SÁCH RẤT CẦN ÍCH

cho thầy giáo để dạy trẻ em đọc
và cho trẻ em để học tiếng Langsa

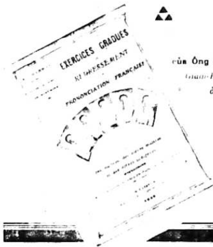

của Ông A. CHAMBON
Giám-Đốc sở Học-Chánh ở Nam-Kỳ soạn

CÓ BÁN TẠI
IMPRIMERIE DE L'UNION
NGUYỄN-VĂN-CỦA
57, rue Lucien Mossard
SAIGON

HỞI CÁC PHỤ HUYNH HỌC SANH

Từ khi người Pháp sang qua mở mang xứ nầy thì các ngài đều hiểu rõ sự ân-học là cần, nên người thì gởi con sang Pháp, kẻ tìm trường này trường nọ cho con học, mục đích mong sao con mau thành tài. Song cũng có nhiều người bất mãn, vì gởi con đi du-học xa có nhiều điều bất tiện, mà con tìm kiếm trường cho đúng đắng thì thật là khó khăn.

Nên ông Leuret, cử nhơn khoa văn chương triết học, nguyên chánh sở Cửa tề toàn quyền Đông-Pháp, khi đi diễn thuyết các tỉnh trong Nam ngoài Bắc, còn nhớ lời yêu cầu của các ngài, mà ngày nay đã mở một trường rất lớn ở Hanoi để đem cái tài giáo-hóa trong khoảng hơn hai mươi năm trời bên Pháp mà đào luyện cho con em Việt-Nam. Trường này tức là trường

Lycœum libre Hong-Bang

tuy mới mở mà niên học mới rồi đã có non hai ngàn học-sanh: nào Tàu, nào Nhựt, nào Tây, Ai-Lao, Cao-mên, Xiêm-La, Ấn độ, Trung Nam, Bắc, ba kỳ đều tới học, kẻ thi cấp-bằng tây (C. E. P. E., B. E. B. E. P. S., B. S., Bacc. metro.) Người thi cấp-bằng bổn-xứ (B. E. E. I., C. E. P. F. I., D. E. S. P. F. I., Bacc. local) số học-sanh đông như thế là vì từ trước đến giờ mới có trường tư này được phép mở đến ban Tú tài và dạy đủ các kỳ thi, mà quy mô kỷ luật như các trường có tiếng bên Pháp.

Trường ở giữa Hanoi, trông ra ba mặt phố (Jules Ferry, Cathedrale, Lambiot) trong một khu đất rộng hơn một vạn thước vuông, có sân chơi mát mẻ, cây cối um sùm, có chỗ cho lưu học sanh *ăn ở ngay trong trường*, tiền mỗi tháng 15$00, còn tiền học các lớp như sau này

Enseignement Franco-indigène 1 Cycle Primaire	Tarif des frais d'études	Enseignement français 1 classes Elémentaires
a) Cours Préparatoire	1$2.	a) Classe de Dixième
b) Cours Elémentaire	1.50	b) Classe de Neuvième
c) Cours Moyens 1re et 2e anné	2.00	c) Classe de Huitième
d) Cours Supérieur	2.50	d) Classe de Septième
2 Cycle Primaire Supérieur franco indigène	**Tarif**	**2 Classes dites de grammaire du Cycle secondaire français**
a Cours de 1re année	4$50	a) Classe de Sixième
b Cours de 2e année	5.50	b) Classe de Cinquième
c Cours de 3e année	6.50	c) Classe de Quatrième
d) Cours de 4e année	8.50	d) Classe de Troisième
3 Cycle secondaire de l'Enseignement local	**Tarifs**	**3 Classes d'Humanité**
a 1re Année	15$ 12$	Classe de Seconde
d 2e Année	16 12	Classe de Première
c) 3e Année	17$ 15$	c) Philosophie ou Mathématiques

Cho ăn ở trong trường có bán, ai muốn ở, phải viết thơ xin trước do

Monsieur le Directeur du Lycœum libre Hồng-Bàng — HANOI

N. B. Niên học 1933-34 se bắt đầu vào ngày 1er Septembre hồi 7 giờ sáng.

Lớp nghỉ hè bắt đầu giảng từ 26 Juin đến 26 Aout 1933.

Ai muốn có quyển điều lệ thì xin tại nhà in Imprimerie de l'Union Saigon, 57, *rue Lucien Mossard.*

• Niên học mới rồi đã có 145 học-sinh trúng tuyển các kỳ thi

VIN

TONIQUE & BI-NUTRITIF

Du Docteur **RIF**

Vệ-sanh TỬU

của Langsa RIF chế ra

Thứ thuốc quí nầy là vị đại bổ cho con người ở trong kiện tính bổ dưỡng, cho nên hễ hiểu thấu đến công dụng của "Vang le Tonique" của Khu lực sau đây, thì ai cũng muốn dùng thần dược nầy, là vì nó làm cho thân thể ta ngày càng mạnh, thì ai đang cơn lần thanh đông, mà mau phục lại cái chức tước, lại mang hên xưa.

Còn con trẻ hay nhược, đàn bà mất máu, ốm yếu gầy hạch, có chứa, những kẻ hao tổn tinh thần, lo mong trong nhọc, thì mau mạnh mẽ lắm bởi, do mà đang, tinh thần trần kiện.

Giá mỗi ve là ba đồng bạc

Có trữ bán tại tiệm thuốc Tây đường Marins số 190-192, Cholon.

Dépôt Pharmacie
Franco-Chinoise 190 192,
Rue des Marins, CHOLON.

RƯỢU PIPPERMINT

ĐỜI CHO ĐƯỢC HIỆU

GET!

Rượu nầy uống mát khan tiếng và tiêu

Làm bằng ... tinh anh

BÀ CHÚA NEUVA CHẾ RA BẢN

Pharmacie du Phénix

CHỮA SỐT RÉT

& thấp Rét ...

KINH-PHONG

cùng đầu nhức gân cốt

RIỆU BỔ KOENIG

LOGRAIS

Sốt-rét-cách-nhật và bệnh

SỐT-RÉT-NGÃ-NƯỚC

nên uống thuốc

QUINOFORME

Thuốc viên và Thuốc bánh

Gửi ... Pharmacie ...

... Rue ... PARIS

INJECTION PEYRARD

Thứ thuốc thụt nầy chế ra đã lâu ai cũng nhận là tinh-nghiệm hơn các thứ khác.

Đã trị bình lâu, mới hay lâu tiêu khỏi cả.

Trong 232 người Arap thì 231 khen hay, như ... phần là Gaceriennes Alger.

Bán tại các nhà thuốc danh tiếng.

CHỚ NÊN NGẮN-NGẢI.

Nếu ta ta đau, không nên chỉ dùng một thứ thuốc nào nó chỉ làm cho đỡ mà thôi. Nếu uống thứ thuốc nào nó chữa khỏi hẳn cho mình. Vả lại nếu ta mắc phải con bệnh mà nhiều người thường mắc như những bệnh ... thì nên dùng thuốc viên hiệu PILULES PINK có thể chữa khỏi hẳn cho ta.

Thuốc PILULES PINK

chữa khỏi hẳn ... những bệnh ấy như ... thiếu máu và bị thần kinh ta mỏi mệt, và theo ... thuốc của mọi người ... tay tăng thuốc ấy ... thuốc bổ huyết và bổ ... rất hay, một thứ thuốc có công hiệu thật mạnh lắm.

Thuốc PILULES PINK

là một thứ thuốc rất thân hiệu để chữa bệnh thiếu máu, phiền muộn, nhọc mệt, bệnh tới thì lớn-lẩy, bệnh trở về-già đau đa-dây, nhức-đầu, kinh nguyệt bất điều.

Thuốc PILULES PINK bán tại ... hàng ... chế tây.

PILULES PINK POUR PERSONNES PALES

Làm cho thoát khỏi các bệnh SỔ MŨI hay đi.

BỆNH HO - SỔ-MŨI
HO NẶNG SƯNG CUỐNG PHỔI

THUỐC VIÊN
BRONCODYL

Pharmacie Centrale d. MUSOT Saigon

RƯỢU BẠT-HÀ GET PIPPERMINT GET rượu nầy uống đã mát mẻ và mất khan tiếng.

AUX JEUNES FRÈRES

Pour permettre à l'enfant ... le sang de nos ...

PHOSCAO

Le plus parfait régulateur des fonctions digestives

Le plus exquis des dejeuners

Le plus puissant des reconstituants

ENVOI FRANCO D'UNE BOITE-ÉCHANTILLON

187

Bột PHOSCAO

Có trữ bán khắp mọi nơi

Đại-tiện táo sấp sinh ra nhiều bệnh.
Nếu muốn chánh khoi, xin dùng :
thứ thuốc VÉRITABLES "GRAINS de SANTÉ du Docteur FRANCK"

VÉRITABLES GRAINS de Santé du docteur FRANCK

Ta theo đúng tờ dấy hiệu.

RẤT THÂN HIỆU
RẤT TIỆN
RẤT DỄ

Bán ở khắp các hàng bán-chế tây.

ASPIRINE DES "USINES DU RHONE"

Là thuốc để dùng trừ những bịnh:

Đang lạnh, sổ mũi, rêm mình các chứng rét cơn

Nhức đầu, nhức óc, nhức răng

Đau mình, đau mỏi, mỏi lưng. Nhức gân cốt, trật cổ

Phải lấy hiệu ... "USINES DU RHONE" mới chắc thuốc ... và thiệt hiệu-nghiệm.

VĂN-SỬ — NĂM SỐ TIỂU THUYẾT SỐ ...

THÂN-KHÚC TƯỚNG-QUÂN

Võ-phi-Long

VII

Thang-long thành Mạc-mậu-Hiệp muốn hoàng đàm. Gia-viên quan Bùi-văn-khuê quyết phản chúa.

Tiếp theo

— Xin ông nghĩ lại: trong ải nầy không được một muôn binh, còn binh tướng nhà Lê thì đông như kiến cỏ, thì dầu làm sao cho lại? Phần Thông-chế làm tướng, vua sai đi dẹp giặc, sanh ra phá dân, tư nan, nhưng thương hại cho binh lính, cả ngàn cả muôn đem ra nạp cho lưỡi gươm, ngọn giáo của giặc. Để Thông-chế viết sớ, rồi ông làm ơn đem về dâng cho vua, ông nói giúp cho một lời, thời cứu được mạng Thông-chế và cả muôn binh lính. Ông sẽ được phước hơn là lập mấy ngàn cảnh chùa.

— Không được. Thông-chế phải điểm binh mau mau đi dẹp giặc, bằng điên trì thì ta chém đầu.....

Khâm-sai mới nói tới đó, Thân-tiền Nữ-vương tuốt gươm ra chỉ vào mặt mà mắng:

« Thằng nầy ở đâu mà dám đến ải đòi chém đầu chúa tướng? Mi làm ông gì to lắm sao mà lớn lịnh dữ vậy?»

Nói vừa dứt lời, tức thì xăng xuống một gươm, đưa hồn Khâm-sai về chín suối. Võ-phi-Long làm hộ chạy lại cản không kịp, rồi tự tội cùng Thông-chế:

« Lỗi tôi tánh nóng quá, nó lỡ tay chém chết Khâm-sai, xin ngài dung phiền. Bây giờ biết liệu làm sao? Thôi thì đành phần Mạc cho rồi, chớ không phần mà giết Khâm-sai, thì vua cũng bắt tội, ngài cũng bị chết chém vậy. Con việc gì nhờ với Trịnh-Tùng thì ngài để mặc tôi lo liệu.

Thân-tiền Nữ-vương và Thái-bích-Liên cũng nói với Thông-chế mà xin lỗi, và hứa sẽ về nhà Yên-thế đem năm ngàn lâu la xuống giúp Thông-chế dựng cơ nghiệp.

Thông-chế than rằng:

« Ông cha ta đều làm tướng nhà Mạc, đến ta đây ra giúp Mạc mấy năm trời đang vao hàng thượng tướng. Không để ngày nay lại phải đem lòng phản chúa. Ấy cũng tại trời xui đất khiến.

Từ đó Bùi-văn-Khuê ra mặt phản Mạc.

VII

... con thứ ... Bùi-văn-Khuê ... Gia-viên quan ... phản chúa.

Vì ải Gia-viên là một cái thành nhỏ mà lại ở giữa hai mối giặc, phía trên thì nhà Mạc, phía dưới thì nhà Lê, nếu Võ-phi-Long bày mưu cho Bùi-văn-Khuê sai người đến nói với Trịnh-Tùng xin giao hảo động khỏi lo về mặt nhà Lê, chỉ còn có phía Mạc-mậu-Hiệp, thì cũng dỡ được phần nữa, rồi lần lần sẽ kiếm thế thâu đoạt thêm châu quận mà mở rộng bờ cõi. Hiện thời Trịnh-Tùng đương mạnh thế hơn nhà Mạc, thì giao hảo với Tây-đô (Thanh-hóa) có phần lợi nhiều, bởi vì nếu có binh Đông-kinh (Thăng-long) đến đánh thì Trịnh-Tùng đem quân đến cứu. Bởi vậy chúa tướng ải Gia-viên mới sai em họ là Bùi-văn-khoa xin kết liên.

Trường quốc-công Tả-thừa-tướng Trịnh-Tùng là tôi trung cột của nhà Lê, đông quân tại huyện An-trường, đồn Vạn-lai-sách, thường ngày lo thao luyện nhơn mã và tích trữ lương thảo đang diệt Mạc hưng Lê. Hôm nọ có quân báo ải Gia-viên chúa tướng Bùi-văn-khuê sai Sứ đến Trịnh-Tùng khiến chư-tướng giang dầu nghiêm chỉnh, rồi cho mời Sứ vào, và hỏi rằng:

Mạc chúa muốn cầu hòa với ta hay sao mà khiến Điếu sanh đến đây thuyết khách?

— Bẩm Chúa-công, tiểu-sanh không phải là ... của nhà Mạc, số đi đến đây thương thuyết với Chúa-công là vì chúa-tướng ải Gia-viên là Bùi-văn-khuê muốn kết liên cùng Chúa-công dựng nai bên giúp lẫn nhau mà đánh nhà Mạc.

— Ta nghe Thông-chế Bùi-văn-Khuê là tướng của nhà Mạc, nay sao Liên-sanh lại nói vậy.

— Bẩm, Thông-chế Bùi-văn-Khuê của chúng tôi ngày nay đã bất binh Mạc chúa, nên ải Gia-viên ngày nay đã đổi hiệu cờ, và không phải thuộc về đất nước của nhà Mạc nữa, tôi đến đây đặng thông tin ấy cho Chúa-công hay.

— Ta không hay gì làm chắc Thông-chế Bùi-văn-khuê thật tình phản Mạc không biết chưng do là mưu kế của vua Mạc gởi cho ta đem binh đến ải Gia-viên rồi nội ứng ngoại hiệp làm cho ta trở day không kịp thì binh tướng của ta coi là phải nguy. Mà dầu cho chúa tướng của Liên-sanh có phản Mạc thật đi nữa, ta cũng không dám tin rằng ngày sau không trở lòng phản ta.

— Bẩm, Thông-chế của chúng tôi giết chết quan Khâm-sai của vua Mạc, thì phân tâm đã thấy rõ ràng, chẳng còn ngại ngờ gì nữa.

— Ta cũng không tin bởi vì nếu muốn thành việc lớn, vua Mạc chẳng sai chỉ một tên vô danh tiểu tốt, để cho Bùi-văn-Khuê giết Khâm-sai đặng thăng một bai chúc muốn binh của ta. Ta làm Nguyên-soái, giữ trách nhậm bảo tàn mang mấy chục muôn binh lính, ta phải cẩn thận mới được. Bây giờ nếu chúa tướng ải Gia-viên muốn cho hết nghi thì phải cho người thân thích đến đây ở làm tin.

— Bẩm, để tôi về thưa lại với Thông-chế của chúng tôi.

Bùi-văn-khoa trở về ải Gia-viên thuật lại mấy lời của Trịnh-Tùng. Lúc ấy lại có quân thám tử báo rằng vua Mạc sửa soạn cử đại binh đến vấn tội, làm cho Thông-chế Bùi-văn-Khuê lấy làm khó liệu, bèn thỉnh Bích-mã-tướng-quân Võ-phi-Long và Thân-tiền Nữ-vương Thái-bích-Liên đến thương nghị. Võ-phi-Long nói:

— Bây giờ chỉ có một cách là gởi tiểu Công-tử Bùi-văn-Cảo ở với Trịnh-Tùng làm con tin thì mới êm việc được.

(Mai tiếp).

IMPRIMERIE DU LỤC-TỈNH TÂN-VĂN
Directeur Propriétaire: NGUYỄN-VĂN-THIỆT,
57, Rue Lucien Mossard. — SAIGON

TIRAGE 500 EXEMPLAIRES
Le Gérant LÂM-VĂN-NGỌ.

24/6
73 - Juillet 2

TIẾNG ĐỒN LÀNH MẠNH
NHỜ THUỐC BỘT
CỦA ÔNG TÂN-SĨ Y-KHOA

POUDRES DE COCK

Qui Anh, qui Á, qui Âu, qui Mỹ, qui Phi, qui Úc, qui Đông, qui Tây, qui Nam, qui Bắc, qui Đông-Dương, qui Nam-Kỳ, qui Cao-Miên, qui Ai-Lao, qui Tân-Cảnh, qui Hồng-Kông, qui Thượng-Hải, qui Hà-Nội, qui Hải-Phòng, qui Tourane, qui Quy-Nhơn, qui Nha-Trang, qui Phan-Thiết, qui Saigon, qui Mytho, qui Vĩnh-Long, qui Cần-Thơ, qui Bạc-Liêu, qui Sóc-Trăng, qui Rạch-Giá, qui Long-Xuyên, qui Châu-Đốc, qui Tân-An, qui Tân-Châu, qui Cao-Lãnh, qui Sa-Đéc, qui Bến-Tre, qui Trà-Vinh, qui Vĩnh-Yên, qui Thái-Bình, qui Nam-Định, qui Ninh-Giang, qui Hải-Dương, qui Lạng-Sơn, qui Thái-Nguyên, qui Tuyên-Quang, qui Lào-Kay, qui Yên-Bái, qui Phú-Thọ, qui Vinh, qui Thanh-Hóa, qui Ninh-Bình, qui Hà-Tĩnh, qui Đồng-Hới, qui Huế, qui Đà-Nẵng, qui Quảng-Ngãi, qui Bồng-Sơn, qui Tuy-Hòa, qui Phan-Rang, qui Phan-Rí, qui Phan-Thiết, qui Bà-Rịa, qui Thủ-Dầu-Một, qui Tây-Ninh

PHỤ TRƯƠNG VĂN-CHƯƠNG

THI-THOẠI

Trước đây đã lâu, ông Phan-Khôi trong tạp chí Nam-Phong và trong báo Phụ-nữ tân-văn có biên tập một bộ gọi là *N. mâm thi thoại*. Hai lần đều bỏ giữa chừng, không làm tiếp được nữa.

Bên Tàu có nhiều tập «Thi-Thoại» như bộ «Tuy viên thi thoại» v.v. là vì nước Tàu sản-xuất ra vô số thi sĩ. Đời nào cũng có những bậc đại-danh để lại nhiều câu chuyện thơ rất lý thú.

Nước Nam ta thi-sĩ không phải là ít, nhưng dật-sự không được nhiều người biết. Thành thử rất khó cho ta đọc được một bộ sách «Thi-Thoại». Tìm tôi biết được khúc đầu lại mất đoạn giữa, đoạn cuối. Thật khó hết sức khó. Ông Phan-Khôi là một nhà học-giả còn phải chịu là khó. Không có đủ tài liệu để biên tập! Tiếc thay!

Nó cái chí của Phan-tiên-sanh tôi sẽ cống-hiến lần lần cho các bạn đọc tờ P.T.V.C. này, những «chuyện thơ» hoặc ngộ, hoặc hay, hoặc lý thú mà tôi đã có công tom góp từ bấy lâu nay. Tôi không dám tự nhận rằng tôi có cái ý muốn biên-tập một bộ «Thi-Thoại». Tôi chỉ là người có công sưu-tầm dật-sự của các nhà thi-sĩ Việt-Nam ta thôi. Vậy nên có vài lời thưa trước cùng các bạn đọc.

∴

Đời vua Minh-Mạng, có quan Tuần-Phủ tên là *Tô Trân* được bổ vào Thự lý tỉnh Định-tường, nay là tỉnh Mytho. Khi ngoài kinh mới vào nhậm chức, ông bèn giả dạng một người khách du phương, tới dinh quan phủ sở tại để dọ xem tình ý, coi quan lại có công bằng chăng?

Quan Tuần họ Tô tới dinh quan phủ tiếp đãi tử tế. Hai quan cùng đàm đạo chữ nghĩa. Quan Phủ thấy người học rộng ra chìu kính nể chớ cũng chưa biết là thượng quan.

Lúc từ giã ra đi, quan Phủ có cạn hỏi tánh danh, nhưng quan Tuần họ Tô không tỏ thiệt, chỉ mượn viết một bài thơ chữ như sau này:

Bài bất năng hề giả tự đương,
Phân điền phân thổ bất phân vương.
Gia vô cầu gia nghi cầu thất,
Lễ bất dụng phong chỉ dụng dương.
Đạt dẫn chúng nhơn tương hạnh xuất,
Thao tồn nhứt thủ cánh vô trương.
Ngư du thảo hạ hòa biên xử,
Ngọc chẩn thôi xa hội nhứt đường.

1. 罷不能分各白當
2. 分田分土不分王
3. 家無求家宜求走
4. 禮不用豐只用羊
5. 達引众人將幸出
6. 操有一手更無張
7. 魚遊草下禾邊處
8. 玉軫推車合一堂

Quan Tuần họ Tô bỏ đi mất. Quan phủ coi thơ không hiểu ý muốn nói gì. Nghiệm hoài cũng không ra. Hai ba bữa sau, quan Phủ mới đoán được bài thơ, ấy là một bài thơ làm để mà «bẻ chữ» (*chiết tự*).

Quan Phủ bẻ chữ ra như sau này:

Câu nhứt: Chữ bãi bỏ chữ năng để chữ giả vào thành ra chữ *Thự* (署).

Câu nhì: Chữ điền chữ thổ chia ra, chữ vương đứng một bên không chia thành ra chữ *Lý* (理).

Câu ba: Chữ gia bỏ chữ thỉ thêm chữ thất thành chữ *Định* (定).

Câu tư: Chữ lễ bỏ chữ phong một bên, viết chữ dương vào thành chữ *Tường* (祥).

Câu năm: Chữ đạt đem chữ chúng vào bỏ chữ hạnh thành chữ *Tuần* (巡).

Câu sáu: Chữ thao còn có một cánh (còn lại xoc) viết chữ 無 một bên là chữ *Phủ* (撫).

Câu bảy: Chữ ngư có thảo dẫn thêm chữ hòa một bên là chữ *Tô* (蘇).

Câu tám: Chữ chẩn bỏ chữ xa thêm chữ ngọc vô, thành chữ *Trân* (珍).

Ráp lại thành tám chữ là: *Thự Lý Định Tường Tuần Phủ Tô Trân*. Chừng đó quan Phủ mới biết người mình đàm đạo bữa trước là quan Tuần Phủ Tô Trân vào trấn nhậm Định tường.

Quan phủ tên gì? Người thuật chuyện này lại không được biết rõ họ tên. Vậy trong các bạn đọc, ai biết xin chỉ giùm câu chuyện được rõ ràng hơn chút nữa.

VIỆT-BẰNG

LÊ-QUẦN ỨC KÝ — VĂN CẦM HOÀI

ĐỜI EM TÔI

Cô Khoa-lo-thân tánh!
Thương vợ chồng làm lo mình?
Trong lúc ... [illegible] ... hai quanh ... [illegible] ... gặp phương mới trong ...

Năm qua ... [illegible]

[illegible]

Tâm sự ... [illegible]

[illegible]

HỒN THƠ

Thơ chữ ... gởi cho tình-nhơn

Đây
lại
gởi
Thiệp như chàng thơ bỏ nghĩa này
được
em
hay

Bài thơ của thầy học-sanh gởi cho cô nữ-học để mà thử tài đó. Cô nữ-học đọc bài thơ không được, thầy học-sanh phải viết lại bài thơ cho cô nữ-học hay rằng:

Đây lại gởi thơ được em hay,
Hay em được thơ bỏ nghĩa này.
Này nghĩa bỏ thơ chàng như thiệp,
Thiệp như chàng thơ gởi lại đây.

(Sao lục)

∴

Nghe tin Trung-Nhựt xung đột ở Mãn-châu

Hai bên đồng chủng lại đồng châu,
Mà nỡ lòng nào cắn xé nhau.
Vạn biến muôn năm sư ngủ mãi,
Đất đai ba tỉnh cọp nhai nhàu.
Gấm vóc thiên điền đều như rửa,
Nhưng nghĩa đồng văn đề ở đâu.
Ngang ngược anh lùn thôi chẳng trách,
Trách sao yếu ớt hởi anh Tàu.

(Sao lục)

∴

Cảm tưởng trong lúc trời mưa

I

Mình ngồi xe điển nổi ngay thương,
Nhiều trận mưa to nước ngập đường
Vì có đồng tiền mưa khỏi ướt,
Thấy người lội lỏ nghĩ mà thương.

II

Tùy theo thời tiết hởi ai ơi,
Hết nắng thì mưa chớ trách trời.
Ơn nước dồi dào đã mát mẻ,
Có hoa tươi tốt khắp đôi nơi.

Song-Bình.

∴

Thuở nay trong bạn nữ-lưu thi-xã nghe ngoài Trung Bắc có bà Huyện Thanh Quan, bà Hồ-xuân Hương, đã lừng lẫy nổi danh về đền quốc-âm thi văn. Còn trong Nam nay khi trước có cô Sương Nguyệt Anh là con của cụ Nguyễn-đình Chiểu cũng đã chen vai cùng văn-nhơn thi-sĩ mà tranh đua trận bút, vầy vũng trường văn, mấy bài thi của cô ai ai cũng biết. Sau nay lại nghe có cô Huỳnh-kim-Phụng ở Nam-vang, cô Võ-diệu Anh ở Cholon cũng có nếm mùi thi-ca ngâm vịnh, hận mặc phong lưu, mà làm nhiều bài nghe cũng tao-nhã. Nay lại có một vị nữ lưu ở Mỹ-tho kêu là cô Tư, họa vận một bài thơ Vũng-Tàu nghe cũng vừa hôn hàm, và phưởng phất có mùi thi đàn phong vị. Vậy xin chép bài Vũng-Tàu của cô Tư ra đây và mấy bài họa vận kia cho chư quí độc-giả nhàn lãm.

Vũng-tàu thơ (Họa vận)

Ra ải địa đầu đứng ngó mông,
Vũng-Tàu biển giá núi non chồng.
Đồi hòn đen kịch rừng xen sụng
Muôn cụm xanh rì nhánh trổ bông.
Trên đảnh dồn xây phong lục giác,
Dưới ghềnh thuyền núp đợ hồi đông.
Giúp tàu khỏi lạc cơn tăm tối,
Nhờ có pha-đèn chói giữa-không.

Cô Tư Mytho.

Họa y vận

I

Thừa nhàn dựa cấp mắt trông mông,
Núi đội sương cao cỏ mọc chồng,
Cây nhuốm đầu non xanh tợ lục,
Sóng dồi mặt biển trắng như bông.
Sụng to phong sẵn cơn chinh-chiến
Bãi rộng chỉ sơn trận gió đông.
Một cảnh giang-san thanh lịch thế
Khiến người mê mẩn lẽ nào không.

Tân-dân-Tử họa vận.

II

Lẽ nào không đẹp thú thiên-nhiên,
Dởn gió chơi trăng chửa phỉ nguyền
Lên đảnh đã dư hai sức gối,
Ra khơi còn thiếu một con thuyền
Ước ao muốn biết đời sâu cạn,
Lội lặn bao nài phận ngửa nghiêng,
Non nước thấu chăng hay chẳng thấu?
Tình này cảnh ấy vẫn nhơn duyên.

∴

Cảnh nào cảnh chẳng đeo sầu,
Người buồn cảnh có vui đâu bao giờ!»

Cuộc thế ai xe mối chỉ sầu,
Xui người nhằm cảnh lại thêm âu.
Trông mây như điển tuồng tan hiệp
Nghe gió dường than giọng thảm đau.
Thương nổi thân bèo trôi mặt biển
Xót vì phận gởi đọng nhành dâu.
Xem gương luân-lạc trong hoàn vỏ.
Khiến đứng anh-hùng lụy khó thâu-

Hựu-thể

Cửa Phật huyền vi đạo khó rành
Liều bỏ không tiện bước cao thanh
Muốn nương cảnh tịnh trau lòng tục
Ngọ lại dài xuân tiếc tuổi xanh
Thế cuộc miệng vui tình tục-nguyện
Luân hồi thấy kẻ kiếp lai-sanh
Tu đâu bằng được tu nhà đấy
Hiếu hạnh là gương dọi tất thành

Tân-dân-Tử.

[illegible]

Lương-tử-Mạnh.

(... [illegible])

MỘT NHÀ THI SĨ NƯỚC VIỆT

TRẦN-KẾ-XƯƠNG

THUẬT-GIẢ: NGUYỄN-THÚC-LANG

(Tiếp theo)

Ông Sơ-Cuồng lại chép rằng: «Ông Tú-Xương sau được thờ làm thành-hoàng làng Phú-Nghĩa (Nam-Định). Nếu dân Phú-Nghĩa đọc đến cuốn «Vị-Xuyên» tất phải phục cái tài ông Lê-Dư khảo-cổ:

Cái làng đã đến xin điều-huệ của ông Tú, thì thưa ông Lê-Dư, lại làng Bưởi, chỉ ở cách ông có một chuyến xe-điện ba xu.

Làng Bưởi, một hôm, ông Tú vào chơi, thấy đình làng có nhiều câu đối trát vào cột vôi, ông gọi người làng bắt phải quét trắng cả đi rồi ông cầm bút chữa lại. Đến khi làng Bưởi động, dân sư nhớ tìm ông thì ông đã mất, nên thờ ông làm thành-hoàng.»

Cuộc biện luận này rất bổ ích nhưng làm cho những người chưa có thể tìm được tài liệu khảo-cứu văn học nước nhà như tôi đây phân vân lắm. Nhưng không sao. Trong khi chờ các nhà khảo-cổ phán định, chúng ta cũng có thể bỏ qua mấy điều trong đời ông Tú-Xương mà không đính đáp gì cho lắm với thi văn ông.

Chúng ta chỉ nên biết rằng mà mấy điều này có lẽ đúng với sự thật hơn.

Ông là người làng Vị Xuyên tổng Đông Mạc, huyện Mỹ Lộc, tỉnh Nam Định. Ông sanh vào khoảng độ 60 năm nay, trước tên là Trần-kế-Xương, Trần tế Xương sau có đổi là Trần cao Xương. Ông không phải là con nhà thế phiệt trâm anh, nhưng cũng vào bực lương gia. Từ để ... nhà giòng, an phận cảnh nông ở đất Vị-Xuyên. ... ông đỗ tú tài năm Giáp Ngọ, thi mãi không đỗ được cử nhân. Anh em ông nhiều ... con cái ông lắm mà ông không có nghề nghiệp gì cả, chỉ nhờ được người vợ hiền ... đảm đang hết sức cung cấp cho cuộc đời sống tú. ... Nguyễn văn Ngọc (Nam thi Hợp Tuyển).

VĂN THƠ. — Ấy là tâm xong cái tiểu sử ông Tú-Xương. Giờ đến văn thơ ông ... cũng còn nhiều nỗi phân vân phiền toái lắm.

Ông Tú ... chỉ những lúc đời sanh tình thì xuất ra lời văn. Nhưng tánh người phong khoáng làm xong đấy rồi ... có khi cũng quên. Người trong nhà chỉ là nhớ truyền khẩu mà thôi. (Lời của con ông Tú tên là Bốt nói với Bờ Poon ... báo Đông tây). Ông Tú tánh ngông, viết văn làm thơ mà chơi, không chép, không có để lại di cảo. Ông không phải làm văn đứng bán đâu có ấn hành, xuất bản. Thơ ông chỉ có truyền tụng trong làng văn và trên miệng muôn người. Thơ ông lưu hành nhiều lắm, lừng lẫy cả trời Nam, lại lan trong vườn văn Việt qua trẻ lẽ lớn đã hàng người đều có ngâm nga một nhiều bài của ông. Các báo đều có sao lục. Vì sự truyền tụng rộng lớn đó nên văn thơ ông bị sửa đổi nhiều lầm sao thất bổn. Huống chi sao đi sao lại mấy muôn lần, lâu ngày rồi câu chữ cho đến cả bài đều đọc khác với sơ bổn. Vì vậy nên chỉ một bài mà mỗi người đọc một người chép mỗi khác. Thế nên mới có cuộc tranh luận giữa ông Lê-Dư và báo Đông-tây về mấy bài thơ đăng trong Vị Xuyên văn tập.

Và lại tên Tú Xương lừng lẫy trong làng văn, ... ông được người hâm mộ rồi ... nhà làm thi khác bắt chước ... lấy tên ông mà làm ra nhiều ... thơ hợp giọng với cái giọng Tú Xương. ... kiểu Tú Xương ... rồi tự cho là thơ Tú Xương ... có người thấy chưa xét kỹ ... tin là thơ Tú Xương. Báo Đông tây có chỉ trích nhiều bài thơ ... Sơ-Cuồng Lê Dư chép trong Vị Xuyên thi văn tập mà Đông tây cho rằng không phải thơ Tú-Xương.

Ấy là một điều phân vân nữa. Nhưng cũng không sao. Ta có đọc nhiều bài thơ Tú Xương trong các báo, ta có nghe người đọc, ta có nhiều quyển sách sưu tập văn thơ như Nam Thi hợp-tuyển ... Văn đàn bảo giám ... Quốc văn Trích-diễm v. v. ta cứ theo các ý kiến phần đông. Mấy bài nào mà nhiều người đọc hay chép giống nhau thì ta cho là của ông Tú và trung với sơ-bản. Mấy bài đó là mấy bài tôi dựa theo mà làm bài lược luận này.

A (V-T) — Phần nhiều văn ông Tú-Xương là văn *trào-phúng* (satire).

Đại khái, văn trào phúng có hai lối:

1· Chỉ-trích tâm tánh con người (satire des caracteres), chế nhạo những tật xấu-xa, những tánh thô bỉ, đê mạt, các điều đáng cười, đáng chê, đáng ghét.

2· Bình-luận cái chân-tánh của xã hội (critique de la société) chỉ trích những phong-tục tồi-bại (satire des mœurs), phong hóa suy đồi, nhân nghĩa hủ hỏng.

(*Còn nữa*).